

1. LA RESSENYA LITERÀRIA

INCENDIOS FORESTALES

UNA VISIÓ DES DE L'ECOLOGIA.

Autor: Juli G. Pausas

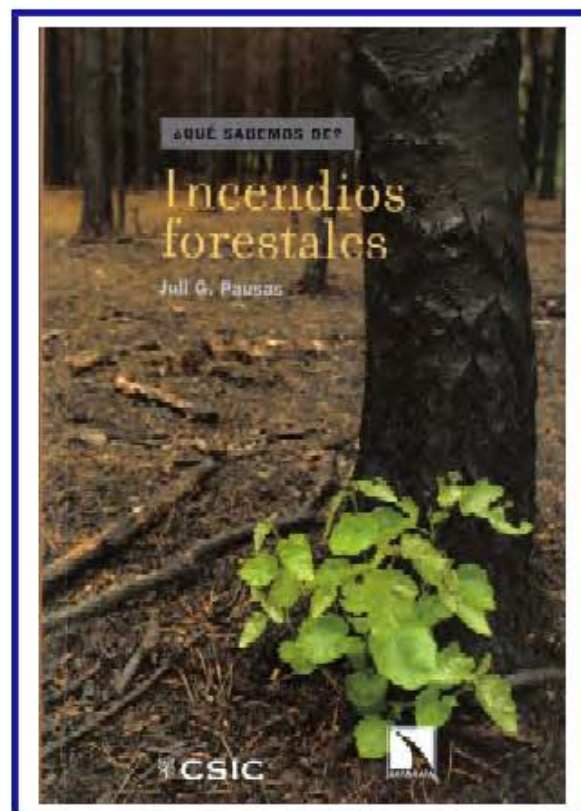
Editors: Catarata i CSIC.

Col·lecció: ¿Qué sabemos de? Núm. 32

2012, 119 Pàgines

Juli G. Pausas és autor del llibre de butxaca *Incendios forestales*, és investigador del CSIC, del Centre de Desertificació (CIDE València), i quan se'l coneix, s'aprecia un entusiasta de la investigació, centrat en l'ecologia de sistemes secs, paisatges habituals per a la majoria de nosaltres. Però no és gens estrany que haja publicat un llibre de caràcter més didàctic del que té per costum. Si se li pregunta per la seua línia d'investigació o les aplicacions d'esta, les contestacions són fàcils d'entendre, acompanyades d'exemples didàctics, cosa que respon a la frase de la solapa de la portada del llibre: *de què serveix la ciència si no hi ha enteniment?* Es nota que Juli G. Pausas també acostuma a dirigir-se a un públic jove, encara inexpert, va ser professor d'universitat i ací presentem la seua publicació més didàctica.

Incendios forestales és un llibre de 119 pàgines, en format de butxaca, que comprén cinc capítols. Esta publicació ens introdueix en una disciplina poc habitual, l'ecologia del foc, i ens aclaria a

a totes les persones amants de la naturalesa, el perquè d'eixa mala fama que tenen els incendis forestals, però també ens n'aporta una clara visió menys negativa, ja que té en compte que els incendis formen part de la naturalesa i han modelat la diversitat dels nostres ecosistemes durant milions d'anys.

Els dos primers capítols ens recorden que "Els homínids més primitius no sabien fer foc, (...) el conservaven (i hi lluitaven) com un tresor molt preat... I una vegada adquirit el control del foc, els humans van començar a utilitzar-lo per a

per a moltes altres activitats, aconseguir brots tendres, caçar, generar pastures, lluitar entre poblats, eliminar plagues, etc., (...) el desenrotllament de l'agricultura també es va veure afavorit per l'ús del foc". Les cremes provocades pels humans, la fragmentació del paisatge, l'expansió de l'agricultura i els habitatges van fer que el règim d'incendis fóra canviant durant la història. Més recentment, els canvis de model social i econòmic sovint comporten modificacions en la gestió del paisatge i de l'ús del territori i en este llibre s'esmenten alguns exemples de canvis bruscos en el règim d'incendis, provocats per canvis en aquells models, i les seues conseqüències moltes vegades indesitjades.

D'altra banda, "d'allò que no hi ha dubte és que els incendis han ocorregut sempre durant la història evolutiva de les plantes i, per tant, cal esperar que moltes hagen adquirit característiques i estratègies per a poder viure i reproduir-se en zones que s'incendien sovint". Molt instructius respecte d'això són els capítols 3 i 4.

L'ecologia del foc, com a branca de la ciència que estudia el paper dels incendis en els organismes i els ecosistemes, proporciona la base científica per a millorar la gestió del territori en ambients on els incendis tenen un paper preponderant. "Per a poder realitzar una gestió sostenible dels recursos cal tindre una base sòlida sobre els processos implicats i esta obra aporta alguns d'eixos coneixements bàsics al públic en general i, en especial, als estudiants, professors, gestors i investigadors interessats en l'ecologia, així com a totes les persones aficionades a la naturalesa".

En esta publicació, cada capítol porta un títol molt suggeridor que va animant a llegir-los tots (C.1. "Un món inflamable"; C.2. "Els incendis en la història"; C.3. "Com sobreviuen les plantes als incendis?"; C.4. "Estratègies i processos evolutius"; C.5. "Incendis en un futur canviant"). Al seu torn, cada capítol es dividix en altres capítols, cosa que ens permet llegir parts o fragments del llibre, sense necessitat de començar pel principi.

També l'apartat on s'assenyala la bibliografia està compartimentat segons: Llibres/articles científics de caràcter general; Articles científics sobre la conca mediterrània; Articles de divulgació; i finalment, l'apartat Glossari, que comprén 24 termes relacionats amb la gestió dels ambients forestals, amb el foc, amb les plantes o amb els incendis.

Cal fer un menció especial per al capítol 5, "Incendis en un futur canviant", que es dividix al seu torn en apartats: el primer, No sols canvia el clima, on es mencionen els factors més significatius relacionats amb el canvi global: canvis en la densitat i distribució de la població; abandó rural; desforestació i fragmentació; canvis en la gestió; invasions vegetals; increment del diòxid de carboni. Un segon apartat, Els incendis com a problema, i finalment, Cap a una gestió de paisatges inflamables, completen el llibre.

Des del meu punt de vista, *Incendios forestales* ens obri la visió generalment catastrofista que ens proporciona qualsevol notícia referent a incendis forestals, a causa dels nombrosos exemples històrics que indica, els nous conceptes i idees que aporta, encara que, sense perdre de vista, que alguns d'estos, o molts, podrien evitar-se amb una gestió prou més sostenible dels paisatges i dels recursos.

L'autor, a més de nombroses publicacions de caràcter científic en diverses revistes especialitzades, és coautor de dos llibres, *Cork Oak Woodland son the Edge* i *Fire in Mediterranean Ecosystems*, i recentment, el 2012, es presenta com a autor del llibre que ens ocupa.

Pepa Prósper Candel

Biòloga. Educadora del Centre d'Educació Ambiental de la CV.